

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De beneficiorum obligatione residendi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

citatas repetere iam transacto die: quia nimirum talis obligatio onus est dici: sicut & obligatio ieiunij Ecclesiastici. Alteram est: ex eo solo, quod quis inquinatus peccato mortali horas canonicas recitet, ipsam non teneri ad restitutionem fructuum: quia in illo statu implet præceptum Ecclesiasticum secundum substantiam operis, si in regre, & cum debita attentione recitet: sicut & is qui vna refectione in die contentus est, nec cibis viticis vitur, implet præceptum ieiunij (quantumuis peccato mortali inquinatus) neque illius transgressione nouo peccato se contaminat. Acceptatur autem à Deo talis recitatio ob deuotionem Ecclesiæ, cuius illi qui recitant, sunt ministri: sicut & acceptatur instrumentorum musicorum symphonia, qua in diuinis officiis Ecclesia ipsa vitur.

48.

His autem præmonitis statuit memoratus author contra Sotum, & Cordubensem, quod voluntarie recitans sine attentione (vt accidit ei, qui cõfabulatur, pecunias numerat, scribit, aliaque aliena miscet cum recitatione) sicut non implet Ecclesiasticum præceptum de recitatione officij, studiose pariter, & deuote exequenda, ex cap. Dolentes, De celebratione Missarum: ita nec lucrari fructus qui ab Ecclesia assignati sunt in stipendium, iis qui tale præceptum implerent. Quod enim punitur per illorum priuationem, est eiusdem præcepti transgressio, à qua beneficiarij vitæ futuræ immemores, notabantur non reuocari per penam peccati mortalis, sub qua tale præceptum impositum est, vt paulo superius notauimus. Eandem sententiam sequitur. Suarez De relig. tomo 2. lib. 4. cap. 30. num. 14.

Nota vero quod Petrus à Nauar. num. 234. addit, & multis consolationem adferre potest: si quis memoria teneat omnia recitanda, ipsam satisfacere præcepto recitandi, quantumcunque ad verba non attendat, dummodo exterius attentionem adhibeat, recolle & usue sit, ac compositionem, & modestiam orantis seruet: quia non exponit se periculo non pronuntiandi: adeo vt is qui more solito dicit Prisma, aut aliam horam memoriter; si in fine vnus, aut alterius Psalmi aduertat se debite recitare, credendus sit à mortali excusari, nec ad restitutionem teneri; cum quoad cætera, saltem sit verosimile, ipsum recte omnia pronunciaffe. Quod superest videtur docendum, quæ sint causæ ob quas possit quis censeri à tali restitutione excusatus, vno verbo expeditur dicendo eas esse ob quas à mortali excusatur. Eas persequuti sumus in precedenti lib. 18. cap. 13. post Nauarum in Enchir. cap. 25. numero 100. & 101. & in tract. de oratione, cap. 11.

CAPVT V.

De beneficii obligatione residendi.

SUMMARIUM.

49. Quæ beneficia residendi am requirant ex obligatione.
50. Quæ non requirant.
51. Quid sit tenentium in hac re quo id beneficii tenuia.
52. De iure quo imposita est propria obligatio.
53. Cum beneficio habent e curam animarum ne quidem papa potest in tali obligatione dispensare sine iusta causa.
54. Aliquot alii casus.
55. Licentia beneficiarij curam animarum habentibus concessa à Concilio Tridentino.
56. Legitime excusatus à residendo, facere potest fructus suos.
57. Obligatio dispensati in hac re: & quis possit in ea dispensare.
58. Pena restitutionis, qua punitur transgressio propositæ obligationis.
59. Ea non imponitur incurrenda ipso facto: & quatenus ante condemnationem possit quis vti fructibus quorum priuatione punitur.
60. Explatio difficultatis, An ad talem penam vitandam, sufficiat residere, Ecclesiasticum ministerium per substitutum exercendo.

Obligatio residendi in propriis Ecclesiis, id est seruiendi per seipsum in Ecclesia in qua habetur beneficium, in aq. personaliter faciendi officium, propter quod datur beneficium: colligitur ex toto titulo de Clericis non residenti-

bys. Agentes de ea re authores (quibus adde Nauar. in Enchir. cap. 25. nu. 121.) refert Azor 2. parte Moral. instr. lib. 7. sub initium cap. 1. r. r. in quo & tribus sequentibus, satis late eam persequitur.

Cæterum, certum est omne beneficium cuius animatum cura siue in foro interiori tantum, vt parochiale; siue tantum in exteriori, vt Archidiaconatum, cui potestas gubernandi annexa est absque pastoralis cura; siue in vtroque simul, vt Episcopatum; & quodcumque aliud cui iurisdicatio, & pastoralis cura est annexa. Certum inquam est residentiam requirere secundum commune ius canonicum, per cap. Ad hæc, & cap. Extirpanda §. Qui vero De præbendis, & cap. Quia nonnulli, De Clericis non residentibus, & ca. Licet De elect. in 6. Qui Canones in nouantur in Concilio Tridentino sess. 6. & sess. 23. vtroque cap. 1. De reform.

Idem quoque dicendum est de beneficiis eorum qui habent Ecclesiasticam dignitatem, præposituramue institutam ad conseruandam, & augendam disciplinam Ecclesiasticam: qualia sunt Præpositorum, Decanorum, Thesaurariorum, Præcentorum, nonnullorumque aliorum. Pro quo textus est in citato cap. Ad hæc, cap. Ex parte vestra, cap. Inter quatuor, cap. Ex parte tua, De Clericis non residentibus, & in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 12. De reformatione.

Idem adhuc dicendum est de canonicatu, Pro quo item faciunt cap. De cetero, ca. Tuæ, cap. Cum dilectis cap. Cum ad hoc De Clericis non residentibus, & cit. cap. 12. Concilio Tridentino. vbi idem habetur de præbenda, & portione: vt & in cit. cap. Cum ad hoc: vbi illam habentes vocantur assisij. Ad quod verbum glossa notat assisios, quasi assiduos vocari beneficiatos, qui non sunt canonici, & seruire debent Ecclesiæ: nec vocantur ad communes tractatus cum canonicis. Idem præterea dicendum est de vicariatu perpetuo Ecclesiarum parochialium per cap. finale, De officio vicarij. Item deniq. de beneficiis habentium Episcopatus, Abbatias, vel Prioratus in commendam, vel administrationem perpetuam, etiam quoad spiritualia, quoniam habent idem onus, & obligationem, quam ij haberent, qui in titulum talia beneficia obtinerent.

De cæteris autem beneficiis non est ita certum. Nam et si Doctores (quos satis magno numero Azor in eodem cap. tertio, versu sed dubitatur, refert & sequitur) communiter asserant omne beneficium iure communi residentiam requirere: quia ex cap. Quia nonnulli, Relatum, ca. Conquerente, De Clericis non residentibus: & cap. finali, De rescriptis in 6. beneficium datur propter officium, quod quidem requirit presentiam persone in loco in quo ipsum debet exerceri. Nihilominus inde nihil amplius videtur colligi de necessitate, quam quod beneficiarij in Ecclesiis constituantur vt seruiant, officium in eis exercendo, non autem statui aperte, quod debeant personaliter seruire per seipsum: sicut de Parochiis, ac aliis prius memoratis particulariter statuitur. Quidquid autem sit de iure communi, constat apud omnes dari quædam beneficia, simplicia vltra antememorata, vt capellanas: quæ per consuetudinem receptam, nec tanquam illicitam reprobari solitam, libera sint à residentia personali: excepto quod interdum aliqua eorum ex statuto speciali, vel fundatione illam requirant, non vero ab obligatione, officium quod eis annexum est, præstandi per alium.

Aduerte vero quod prædictum est de obligatione residendi, locum habere quantumcumque beneficii sunt tenuia, pro vt Nauar. initio citati n. 121. expressit, post plures alios quos Azor commemorat, & sequitur in illo eodem ca. 3. quæst. 3. Ratio vero est: tum quod generaliter ius præcipiat beneficiatis commorari in sua Ecclesia: nihil distinguens, si ne pingue, an tenue beneficium: neque ob reddituum tenuitatem, auittatur ratio beneficij. Tum etiam quod Clericus, cui beneficium tenue conferretur, possit illud propria sponte respuere: ideoque si illud accipiens, incommodum aliquod sentiat; debet sibi imputare, perinde ac ille, qui modice dotatam uxorem voluit ducere, debet sibi imputare, quod in ea sustentanda grauetur. Inde per dicenda in sequenti numero 284. si habens beneficium tenue, obtineat aliud residentiam requirens, tenetur relinquere prius, aut dispensationem obtinere ad vtrumque simul retinendum, seruiendi

vni per seipsum, & alteri per substitutum: aut vtrique per seipsum, si iudicio Episcopi debite facere potest.

Quo iure sit imposita residendi obligatio.

NOta autem primo pro praxi, propositam residendi obligationem iure tantum Canonico imponi habentibus beneficia sine animarum cura: ceteris autem, iisve quibus ratione beneficii incumbit animarum cura, impositam esse tam diuino, quam Canonico iure, vt bene ostendit Sotus De iust. & iure libr. 10. quest. 3. artic. 1. secutus Caietanum, 2. 2. quest. 185. art. 5. ac nouissime (post vtrumque illum, atque Couarruiam in lib. 3. variar. resolut. cap. 13.) Azor in 2. parte moral. institut. lib. 7. cap. 4. Idemque bene notat Nauarrus. in Enchir. cap. 25. num. 121. satis colligi ex his verbis Concilij Trident. sess. 23. cap. 1. De reformat. Cum precepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique diuini predicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pacere pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam pater nam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere: quæ omnia nequaquam ab iis præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assunt, nec merenariorum more deserunt, sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factique forma gregis in iudicio, & veritate pascant & regant. Quibus verbis aperte indicatur, quod pastor animarum residere debeat. Cum enim talia officia commode præstari nequeant, nisi ab eo qui personaliter resideat, necessario sequitur, quod pastor animarum debeat in suo beneficio residere. Perinde enim est in ea re, ac cum quis alicuius gregis instituitur pastor, aut nauis, vel domus gubernator, & custos: ex cuiusmodi officij vi & natura sequitur, vt quisquis illud habet tanquam is cuius cura, & industria ac diligentia electa est ad personale munus, personaliter residere debeat. Atque ita necessarium non fuit vt Christus institutus pastorum officium, expresse residentiam iniungeret: quia satis fuit, quod instituendo illud, residentiam, quæ illius naturam & conditionem sequitur, institueret implicite.

Nota secundo, quod inde quoque est consequens, ne Papam quidem posse valide cum animarum curam habente dispensare ad non residendum nisi iusta ad sit dispensandi causa. Neque enim vt sepe inculcauimus, inferior potest legem Superioris aliter relaxare, quam iusta de causa. Itaque curatum beneficium habens, si absque iusta causa non resideat, tutus non est in conscientia. Nam nec dispensationem prætereundere potest ex iam dictis: nec item consuetudinem, quæ nulla potest valere contra ius diuinum: maxime autem in re proposita, in qua Ecclesiis, & animabus damnosa esset, & contraria naturali æquitati iustitiæ: qua quisque ex suscepto tali officio, tenetur ipsemet per se gerere curam ouium Christi. Quod satis significatum est a D. Petro in priori sua epistola cap. 5. illis verbis: *Pascite qui in vobis (id est, inter vos) gregem Dei. Et patet à simili: quia miles instituitur vt per se militet. Instituitur item nauis gubernator, domus ianitor, querendo personæ industriam, fidem, & diligentiam. Similiter gregis custos, qui (iuxta Salomonis præceptum, Proverb. cap. 27. v. 23.) diligenter agnoscat vultum pecoris sui, suosque greges consideret. Ad quod implendum in cura pecorum, si necessaria sit assistentia: multo magis erit ad implendum in regimine animarum.*

Causæ dispensandi valide in proposita obligatione.

Porro causæ dispensandi in obligatione de qua agimus iustæ censentur, cum tanti momenti fuerint, vt cogant ad tempus beneficium abesse: cuiusmodi hæc referuntur esse. Prima cum quis est absens pro negotiis religionis: vel illius Ecclesiæ, cuius pastorem curam gerit, ca. Ex parte 2. De Clericis non residentibus.

Secunda, cum quis Theologiam audit durante quinquennio, c. fin. De magistris. Idemque iuris esse, cum quis per quinquennium audit ius Canonicum, vt ex Archidiano, & Panorm. habet Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 121.

Tertia, cum quis Theologiam publice prælegit ex eodem cap. finali. Idem etiam iuris esse cum quis prælegit ius Canonicum Nauarr. habet ibidem: vbi & addit tali excusationi locum esse quamdiu talis prælectio durauerit. Quod etiam habet Syluest. in verbo *Residentia*, q. 7. versu. 3. Neque in hoc requiritur licentiam Ordinarii idem ibidem notant, quoniam ius illam concedit.

Quarta est, studium literarum humaniorum, & Philoſophiæ impetrata ad illud (nisi consuetudo vigeat in contrarium prout loco citato addit Nauarrus) à proprio Episcopo licentia, cap. Relatum, cap. Tur. De Clericis non residentibus, & cap. 2. De priuilegijs, in 6. Vbi aduerte ex Concil. Trident. sess. 23. ca. 1. De refor. ad non residendum in beneficio curato, iustam causam abeundi debere esse cognitâ. Ordinario, ab ipsoque probatam, & licentiam abeundi obtentam esse in scriptis relicto cum debita mercedis assignatione idoneo vicario, approbato ab eodem Ordinario. Vbi aduerte quoque obiter, quod Lessius habet, *de iust. & iure*, lib. 2. c. 34. n. 158. ob scripturæ solemnitate ommissam, non reddi quoad forum conscientiæ licentiam irritam, sed tantum quoad externum requirens probationem, cum illud sit contentum simplici confessione Penitentis.

Quarta causa est, cum quis seruit suo Episcopo, De clericis non residentibus, cap. Ad audientiam, & ca. De cetero. Et ratio est, quia esse cum suo Episcopo, est esse in sua Ecclesia: cum Episcopus sit in Ecclesia, & Ecclesia in Episcopo, cap. Scire debes, 7. quest. 1. Intellige autem cum Angelo, *Clericus*, 7. num. 2. & Nauarr. loco cit. si seruiat in bonum Ecclesiæ vniuersalis, vel Ecclesiæ Cathedralis, aut collegiatae, cuius est canonicus: non autem si seruiat principaliter ob propriam vtilitatem, & lucrum, vt ad occupandum aliquod beneficium, aut ad exercendum officium notari, aliudve lucrosum. Adde tamen (quod Nauar. ibidem & Selua De Beneficio, part. 4. quest. 6. Casu 17. & 24. habent ex Panorm. ad cap. Ad audientiam, De clericis non residentibus) Episcopum in suo personali obsequio, posse habere duos Canonicos ex quacumque iusta causa: plures autem non posse habere, nisi ex graui, & urgente causa: atque Ecclesia non indigente eorum seruitio: cæteris nimirum Canonicis ad illud sufficientibus. Quo modo hæc ipsa causa extenditur ad beneficiatos qui seruiunt legato Papæ, aut alicui Cardinali. Videri potest Azor in memorato lib. 7. cap. quarto, quest. 3.

Sexta causa est ex præcedenti deducta, per rationem à maiori, & ex cap. Cum delictus, De Clericis non residentibus: cum quis seruiat Papæ in ipsius, aut vniuersalis Ecclesiæ bonum: non autem cum seruiat ob solam suam vtilitatem & lucrum. De qua re agens Selua ibidem in casu 19. infert excusari Capellanos Papæ, & similes ei seruiantes: non autem ceteros, nisi essent officiales moram trahentes in eiusdem Papæ curia præcepto ipsius, per quod censeretur cum eis dispensare, tanquam absentibus causa reipub. Christianæ.

Præter propositas vxo causas Selua in eadem quest. 6. alias refert, ob quas potest quis per vicarium beneficio suo deseruire, & à sua Ecclesia abesse, quas Concil. Trident. in cit. cap. 1. reducit ad quatuor capita. Primum est, Christiana charitas, quæ absentiam exigit ad iuuandam Ecclesiam particularem, vel ad dirimenda, tollendaque diffidia, & odia, ac pacem inter aliquos componendam. Secundum est, vrgens necessitas, nempe morbus, graue bellum, pestis, aeris intemperies, inimicitia, odium, & offensa populi vitanda, ac periculum mortis aut seruitutis euadendum. Tertium est, debita obedientia, id est, ob præceptum Papæ, vel legati, vel Episcopi. Quartum, euidentis Ecclesiæ, vel reipub. necessitas, vt profectio ad Concilium siue generale, siue prouinciale, siue synodale, susceptio alicuius muneris magni momenti in reipub. vel regia curia, ad quod bene gerendum nullus alius suppetit.

Alia notanda circa propositam obligationem.

NOta tertio Concil. Trident. sess. 23. cap. primo Episcopis facultatem non residendi concedere ad duos menses, vel summum ad tres, per spatium sine interruptum, siue continuum: cum hac tamen conditione, vt id ex causa æqua fiat,

55

fiat, quod relinquitur ipsius conscientia, & absque vilo gregis detrimento. Ultra quod tempus ex eodem Concilio ibidem, si oporteat Episcopos abesse ob aliquam causam ex pramemoratis, ea debet approbari à Papa, vel à Metropolitano, vel, eo absente, ab antiquiore suffraganeo: qui ipse quoque Metropolitanus absentiam approbare debet, nisi cum absentia incidit propter aliquod munus, & reipublici officium Episcopatus adiunctum: cuius, quoniam causa sunt potiora, & interdum repentina, nec eas quidem significare Metropolitano necesse erit. Quae verba sunt Concilij.

Reliquis autem inferioribus, curam animarum habentibus, idem Concilium absentiam permittit ad duos menses. Ad quam absentiam quamvis Nauar. in *Eccl. cap. 23, num. 121.* putet non requiri licentiam Ordinarij, sed sufficere iustam causam: contrarium tamen satis aperte indicari videtur per illa verba eiusdem Concilij. Quando cumque eos, causa prius per Episcopum cognita & probata abesse contigerit, vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquunt. Discedendi autem licentiam, in scriptis, gratifque concedendam, ultra bimestre tempus nisi ex graui causa, non obtineant. hæc ibi.

Verum tamen negandum non videtur, quin si ad breue solum tempus debeat Parochus abesse, non teneatur pro licentia ad Episcopum recurrere, iuxta illud quod ex Hostiensis, Ioanne Andrea, & Panorm. habet Selua, in *supra citata quest. 6. casu 13.* beneficium se absentem à suo beneficio per modicum tempus, *in infra tres septimanas, iuxta cap. Si quis in Clero. 7. quest. prima,* exculari, licet non habeat licentiam à suo Prælato. Pro quo facit quod Concilium Tridentinum in eodem cap. primo habet: eos qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videantur abesse, qui statim reuersuri sunt. Idem etiam existimandum est, quando subita necessitas occurrit, quæ non patitur ad Prælatum pro licentia recurrere. Quæ de reidem Selua in *sequenti casu 14.* ex Ioanne Andrea Panorm. & quibusdam aliis. Ratio vero est, quod, ut dicitur, necessitas non habeat legem.

56. Nota quarto, legitime excusatum à residendo percipere perinde fructus suos ac si resideret, quod de absente, causa studiorum habetur ex cap. finali, De magistris, & ex cap. 2. De priuilegijs, in 6. Intellige autem si moretur in aliqua Academia: ibique reuera studeat, non autem si in villa, & castro vbi nullum, vel minus competens est studium, vel si vagetur, nec studeat: etiam si versetur in Academia florente, ex cap. Tux fraternitati, De clericis non residentibus. Atque si Theologia studeat, valere non potest statutum particulare Capituli, quo canonicus ratione studiorum absens, non percipit fructus sui beneficii: quia tale expresse contrarium iuri communi in memorato cap. finali. Potest vero valere, si vacet alteri studio, etiam iuris canonici ex glossa ad citatum cap. 2. in fine declarationis casus literalis.

Idem quoque de absente propter infirmitatem qua dicitur, habetur ex cap. Præsentium, 7. quest. prima, & ex cap. Ad audientiam, De clericis non residentibus, vbi videnda est glossa ad verbum, Infirmitas. Idem adhuc de eo cum quo dispensatum est ad habenda duo, vel plura beneficia residentiam requirentia: consequenter enim dispensatum est, ut non residens in vno, vel pluribus, seruiat illis per substitutiones. Pro quo facit glossa ad cap. Quia in tantum verbo *Plures.* De præbendis. Et ratio satis aperta est. Nam cum idem non possit in pluribus locis simul residere per se: nec nisi residens possit beneficiorum fructus percipere, inutilis effect gratia dispensationis, si non posset aliquem substituere, qui suas vices suppleret. Vnde hoc ipso quod dispensatum est in pluralitate beneficiorum residentiam requirentium, concessum est substitutum in aliquo, aut aliquibus eorum consistere: iuxta illud in lege 2. ff. De iurisdictione, Cui iurisdictionis data est, ea quoque concessa esse videntur, sine quibus iurisdictionis explicari non potuit. De cæteris, qui iustas absentiae suae causas habuerunt, quod pari ratione possint fructus suorum beneficiorum percipere, nihil est cur negetur.

57. Nota quinto cum Nauar. in *cit. num. 121.* dispensationem non residendum, semper intelligi cum clausula, quod

dispensatus teneatur per substitutum seruire suæ Ecclesiae. Nec enim æquum est eam priuari seruitio pro quo tribuitur stipendia. Cæterum dispensationem non residendi etiam ad tempus, solus Papa potest dare Episcopis: solus item, potest dare aliis non residendi in perpetuum. Ordinarius vero parochis ad tempus dare potest, cum iusta causa exposcit, cap. Licet canon, §. finali, De electione in 6. vbi glossa per Ordinarium intelligit, tum Episcopum, tum Episcopo superiorem, tam etiam eodem inferiore Prælatum. Quod idem legato Papæ tribuit Selua, De beneficio, 4. part. quest. 9. Itemque Capitulo, Sede vacante, in *sequenti quest. 10.* & sequitur Azor in 2. part. moral. instit. lib. 7. in *priori parte capituli quinti.*

Nota postremo per Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 1. De reformatione, Episcopos & alios superiores, si sex mensibus continuis sine iusta causa extra suam diocesim morando abfuerint, ipso iure priuari quarta parte fructuum vnius anni, applicandorum fabricæ Ecclesiae, vel pauperibus, & sess. 23. capit. item 1. De reformatione, penam augendo statuit eisdem præter peccati mortalis reatum quem incurrit, pro rata temporis absentiae ipsorum, non facere fructus suos, tenentique perceptos restituere fabricæ Ecclesiae, vel pauperibus, ita ut illis tuta conscientia retinere non possint: ne quidem expectata Iudicis declaratione, vel quacumque conuentione, seu compositione, quæ appellatur pro fructibus male perceptis, ex qua in totum, aut pro parte tales fructus remitterentur.

Quæ eandem penam idem Concilium ibidem extendit ad quoscumque alios habentes beneficium aliquod cum animarum cura, quando similiter abfuerint. Pertinere autem, non modo ad eos qui iure tituli, sed etiam ad eos, qui iure commendationis, aut administrationis perpetuæ, beneficium eius generis habent, constat ex bulla Pii quarti, quæ incipit. In suprema, & circumfertur cum Concilio Tridentino Ex qua etiam habetur, prout u. rat. Azor in *cit. libr. cap. 4. quest. 2.* pertinere ad eos qui exteriorem habent tantum animarum curam: quæ nimirum, iuxta cap. Dudum 2. De electione §. finali possint visitare, corrigere, excommunicare, suspendere, & interdiceret circa curam administrandi sacramenta. Pro quo facit quod talis quoque cura requirit ipsorum præsentiam in Ecclesia, in qua eam quis gerere debet: sicut cura gubernandi nauem, aut provinciam, vel ciuitatem, aut familiam requirit præsentiam eius cui illa est commissa. Ad hæc in eodem Concilio sess. 24. capit. 12. De his qui obtinent dignitates, canonicatus, præbendas, vel portiones in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesijs, statuit: ut si absint ultra sex menses in anno, aut etiam tempus aliud minus eo, quod suarum Ecclesiarum constitutiones requirunt: primo anno priuentur dimidia parte fructuum: sique perfluerint in eadem negligentia, priuentur omnibus fructibus, & crescente contumacia procedatur contra eos iuxta sacrorum canonum decreta.

Ex quibus verbis non colligitur, tales ipso facto priuari fructibus beneficiorum suorum, sed per Iudicis sententiam. Neque antiquos canones repugnare, videre licet apud Azorium in *eod. libr. 7. cap. 6. quest. 6.* Vnde licet inferre: tales peccare quidem mortaliter non residendo sine iusta causa: non tamen percipiendo fructus beneficiorum, si eos non consumant malo modo: sed tanquam pauperes ad subueniendum necessitati suæ. Nam etsi sint indigni, non sunt tamen ipso iure, aut per sententiam Iudicis priuari: sed in eis percipiendis ab Ecclesia tolerari pro materna pietate: quæ nec exigit restitutionem ab alijs, quos priuari ipso iure, quando nihil habent, nisi ab ipsamet illis suppeditatum: illisque ad vitam necessarium: aut certe quando fructus percepti, consumpti sunt ab illis bono modo: sive prout solet à bonis Clericis. Quæ est doctrina Angeli, Clericus, 7. num. 4. & Syluestri, in *verbo residens quest. sexta.*

Hic quaeri potest an satis sit beneficiorum residere; nec requiratur ut ipse per se ministerium suum exequatur. De qua re Couarr. lib. 3. *variar. resolut. cap. 13. n. tertio,* refert duas opiniones: ita probans illam, quæ statuit ad obtinendos beneficij redditus non sufficere beneficiarij residentiam: sed adhuc requiri ut ipse net seruiat Ecclesiae exercendo officia Ecclesiastica. Ita inquam probans ut minime damnandum putet contrariam: nempe beneficium sui beneficii fructus posse percipere, si alioqui præsens, omni conatu, & studio curet

ut Ec-

REGINA
PRAX
EDR
E V

vt Ecclesiastica officia per substitutum idoneum diligenter & absque vilo periculo offensiois Dei, vel proximi fiant: dummodo ipse per seipsum faciat quæ propriam ipsius industria requirunt: nam sic in nullo fraudat oues propria, præsentia, & industria, nec debito obsequio, ob quod ab illis stipendium accipit.

CAPVT VI.

De obligatione non alienandi res Ecclesiæ.

SUMMARIUM.

- 61 Quid nomine Ecclesiæ, quidque alienandi verbo hic intelligatur.
- 62 Cuius sit dominium bonorum Ecclesiæ.
- 63 Qua authoritate alienari possint bona Ecclesiæ.
- 64 Que forma ex iuris præscripto sit in eadem alienatione seruanda.
- 65 Ad validitatem alienationis rerum Ecclesiasticarum præter obseruationem formæ à iure præscriptæ, requiritur iustitia causa.
- 66 Quatuor casus in quibus permissa est rerum Ecclesiasticarum alienatio.
- 67 Quando res Ecclesiasticæ possunt valide alienari non seruata solemnitate præscripta à iure.
- 68 Quomodo accipiendum sit iuramentum præscriptum à Prælati factum Pape de non alienandis rebus suis Ecclesiæ.
- 69 Pene alienantium bona suarum Ecclesiarum.
- 70 Casus in quibus excusatur à moralis, non seruans prædictam iuris formam.
- 71 Responsio breuis ad quedam dubia.
- 72 Dubium de locatone fructuum rei Ecclesiasticæ, an fieri possit ad longum tempus.
- 73 Aliud, An succedens in beneficio teneatur soluere debita prædecessoris.

na Ecclesiæ dici quidem bona Dei, quia sunt in illius cultum & honorem dicata, seu deputata in sustentationem ministrorum Dei, & instaurationem templorum: non tamen quod nullum alium proximum & proprium habeant dominium præter Deum: alioqui enim tanquam derelicta, & omnibus communia fierent primo occupantis. Non esse autem Ecclesiæ materialiter sumptæ in qua est beneficium, patet: quia dominium rerum potest tantum esse penes creaturam rationalem, cum ius, & potestas vtendæ in proprios vsus. Itaque est communitatis constituentis Ecclesiæ eam, cui bona eiusmodi sunt applicata, quæ quidem est illorum capax, eadem ratione qua ciuitas habendi syluas, nemora, prata, stagna, & alia prædia, ac domos, quas locare solet priuatis ciuibus, & ex locatone accipere redditus. Atque vt gubernatores ciuitatis solent esse talium bonorum administratores: sic bonorum Ecclesiæ administratores sunt ij, qui eidem Ecclesiæ præficiuntur: quorum Summus Pontifex, sicut vniuersali Ecclesiæ cū summa potestate præficitur: sic bonorum totius Ecclesiæ, cum summa potestate habet administrationem. Et sub illo dependenter Episcopus in sua diocesi, reliquique beneficiarii in suis particularibus Ecclesiis.

Obseruatio formæ præscriptæ à iure, que cum causa iusta requiritur ad licitam, & validam alienationem rerum Ecclesiasticarum.

SECTIO I.

Primum documentum, his ita prænotatis sit: Prælatos Ecclesiarum posse quidem bona Ecclesiæ alienare in certis casibus seruata forma, seu solemnitate in iure præscripta, non tamen authoritate propria, tanquam dominos, sed tanquam administratores constitutos authoritate communitatis, quæ iure gentium ab hac in illos transfertur. Quia enim difficile fuit in singulis casibus totam communitatem ad talem alienationem conuenire, & consensum præbere (sicut alioqui deberet, cum quod ad omnes pertinet, omnium consensu fieri debeat) communi iure gentium fit, vt tota ea communitatis authoritas transferatur in Prælatos tanquam illius gubernatores, & maxime in Papam, qui iure diuino in persona D. Petri Ioan. 21. constitutus est pastor vniuersalis Ecclesiæ Catholice, & consequenter habet omnium Ecclesiarum curam & administrationem. Ratione cuius curæ; tanquam vniuersalis administrator, præscribere potest formam qua bona Ecclesiarum sunt alienanda à Prælati inferioribus, similiter potest propter bonum commune, res vnius Ecclesiæ commutare cum rebus alterius. Immo & vnam alteri vntre.

Secundum documentum sit: Formam ex iuris præscripto in proposita alienatione seruandam, esse hanc, vt in alienatione rei Ecclesiæ Cathedralis, interuenire debeat consensus Episcopi, & Capituli sui, ex cap. Sine exceptione, 12. quæst. 2. idque præhabito tractatu vt ibidem dicitur, id est, præmissa discussione vtum magis expediat alienare vnam rem quam aliam, aut vtum subueniri possit præsentis necessitati sine tali alienatione. Idem habetur etiã ex aliis iuribus, vt ex cap. 1. cap. Cum Apostolica, & cap. Tur, De iis quæ fiunt à Prælato, & ex ca. 1. De rebus Ecclesiæ non alienandis in 6. Videndus Molina in citato tract. 2. diff. 468. con. 4.

In alienatione autem rerum Ecclesiæ Abbatialis, seu collegiatæ requiri Abbatis, seu Prælati consensum cum Episcopi consensu, & subscriptione, iuxta cap. Abbatibus, 12. quæst. 2. Quod quidem Nauar in tract. De alienatione rerum Ecclesiæ num. 7. annotans, addit consensum illum Episcopi non requiri, cum Abbas, vel alius Prælati fuerit exemptus ab ipsius iurisdictione, ex glossa ad Clemen. 1. De reb. Ecclesiæ non alienandis, verbo Proprij. Requiritur autem consensus Papæ, iuxta eandem glossam: de quo iudicandum est secundum priuilegia ab ipso data in exemptione.

In alienatione denique rerum Ecclesiæ inferioris Cathedralis, iuxta cap. Placuit, 12. quæst. 2. si ea fiat per Episcopum, requiritur consensus capituli Ecclesiæ Cathedralis: sin, per illum Ecclesiæ Rectorem, Præpositum, vel illaq; habeat proprium collegium, necessarius est tractatus eiusdem Rectoris cum eodem collegio, ac mutuis, vtiusque consensus cū consensu, & authoritate Episcopi: non autem consensus capituli Ecclesiæ Cathedralis. Sin talis Ecclesia careat Ecclesiastico collegio, solus Rector alienare poterit cū authoritate,

IN iure Canonico de hac materia agitur apud Gratianum, potissimum 12. quæst. 2. & in reliquis libris eiusdem iuris in titulo, De rebus Ecclesiæ alienandis, vel non. De eadem Summularii in verbo, Alienatio, & Nauar. tractatus instituitur, De alienatione rerum Ecclesiæ, tomo 1. operum: De eadem multas quæstiones proponit & soluit Azor in 2. par. Moral. inst. lib. 9. cap. 1. & 2. & Lud. Molina De iust. & iure tract. 2. habet disputationem 465. cum quatuor sequentibus. Pro iudicio de peccatis nobis proposito, in mediam proferamus aliquot documenta prænotatis duobus.

Primum est: in hac re, nomine Ecclesiæ intelligi omnem locum pium authoritate Episcopi fundatum, nomine vero alienationis intelligi omnem contractum, quo transfertur dominium rei ab vno in alterum: vel retento dominio quidem, sed vsusfructus transfertur in perpetuum: atque adeo intelligi donationem, venditionem, permutationem, emphyteusim, seu locationem in perpetuum: iuxta textum, expressum in cap. Nulli, De rebus Ecclesiæ non alienandis. Quibus adde & locationem in longum tempus ex Clemen. 1. eodem tit. Dicitur autem longum tempus, decennium, ex glossa finali ibidem, & ex aliis apud Couar. in lib. 2. var. resolut. cap. 16. nu. 1. Adde & locationem vltra triennium, iuxta extrauagantem communem, Ambitiosa, eodem adhuc titulo: de qua Couar. multa in sequenti num. 4. 5. & 6. Veruntamen ex Sylu. in verbo, Alienatio q. 15. in fine, & Nauar. in Enchir. c. 27. n. 150. in nullo fere loco ea est recepta. Vbi autem recepta sit, cognoscitur ex consuetudine patriæ, quam dis. es. à curia Episcopali, vt monet Caiet. in verbo, Excommunicatio, c. 75. in fine. Atque si cognoscatur non esse recepta, standum erit iuri antiquiori prohibenti, in citato cap. Nulli, locationem fieri ad longum tempus. Sicque standum, vt seruetur quod Concil. Trident. sess. 25. cap. 11. De reform. statuit, vt locationes beneficiorum anticipatis solutionibus factæ non valeant in præiudicium successorum, quæcumque indulto, vel priuilegio non obstante.

Posterior prænotandum est quod bene tractat Ludouicus Molina De iustitia & iure tomo 1. tract. 2. diff. 142. Bo-

AL
TS

63.

64.